

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

Ad Vnum Corpus Redactus

Philosophiæ R. P. Francisci De Oviedo Madritani Societatis Iesv Sacræ
Theologiæ Professoris Tomus II

**Oviedo, Francisco de
Lugduni, M.DC.LI.**

III. An veritas & falsitas suscipiant magis & minus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95526)

19 Hoc argumentum parum, aut nihil differt ab argumento tertio, quod iam solui, & tantum innititur pura verborum æquiuocatione. Respondeo, hanc actum Petrus esse possibilem habere per suam essentiam representare Petrum possibilem, qui est distinctus ab omni Chymæra quæ modo est, quia ipse non est Chymæra, habere etiam per suam essentiam non esse representatiuum alicuius Chymære distinctæ à Petro, & habere per suam essentiam representare Petrum, ut possibilem, seu representare Petrum esse possibilem, non tamen habere per suam essentiam, Petrum esse possibilem, neque non esse Chymæram, nam etiam si Petrus, qui ex vi huius actus representatur, ut possibilis Chymæricus esset, eodem modo ex vi eiusdem actus eodem prorsus modo representaretur ut possibilis. Unde non habet talis actus per suam essentiam eius obiectum Chymæram non esse, ac proinde neque absolute habet per suam essentiam eius obiectum Chymæram non esse, aut esse distinctum à Chymæra, sed tantum habet per suam essentiam representare obiectum, quod sit distinctum ab omni Chymæra, quæ non sit Petrus, siue Petrus, quem ut possibilem representat, in re sit Chymæra, siue vere possibilis ea ratione, quæ representatur.

PUNCTUM III.

An veritas & falsitas suscipiant magis & minus.

1 Aliud est querere, an vna veritas sit magis necessaria alia veritate; aliud, an sit magis vera: certum enim est vnam veritatem esse magis necessariam aliam: magis enim necessaria est veritas propositionis quæ affirmat Deum existere, quam veritas propositionis, quæ dico Petrum existere, etsi de facto Petrus existat, quia magis necessaria est existentia Dei, quam existentia Petri, & necessitas obiecti necessitatem veritatis refundit in propositione affirmantem illius existentiam: similiter magis necessaria est falsitas huius propositionis *Deus non existit*, quam huius *Petrus non existit*, existente Petro, quia Deus summè necessariò existit, & ita necessitas, quæ Deus existit, refundit necessitatem falsitatis in propositionem negantem illius existentiam, Petrum verò existere necessarium non est, & ita illius existentia non potest inducere necessitatem falsitatis in propositionem illam negantem. Aliud est, an vna veritas sit maior, hoc est, an detur vnus actus verus, qui magis conformetur cum suo obiecto, quam conformetur alius verus actus cum proprio obiecto.

2 Dico 1. Veritas omnis consistit in indiuisibili, & omni-modæ conformatione actus cum obiecto, & ita non potest dari vna veritas maior alia, neque vnus actus verus magis conformis cum proprio obiecto, quam actus similiter verus cum proprio obiecto, quod ille alius actus respicit. Probo hanc conclusionem. Ad hoc vt actus si verus debet esse ex parte obiecti quidquid representatur per actum, ita vt quidquid deficiat in obiecto, quod in actu affirmatur, actus omnino verus non sit, ergo eo ipso quod actus sit verus se tenet ex parte obiecti, quidquid representatur per actum; ergo non potest dari maior alia conformatio inter actum, & obiectum: Probo consequentiam. Nihil quod non representatur per actum potest conducere ad conformationem actus cum obiecto: omne quod representatur iam supponitur eo ipso quod actus sit verus: ergo eo ipso quod actus sit verus supponitur quidquid potest conducere ad conformationem ipsius cum obiecto: ergo ex nullo capite potest excogitari maior conformitas. Dices, hoc argumentum concludere non posse dari maiorem conformitatem inter hunc actum, & obiectum, non verò conuincere non posse dari aliam maiorem conformitatem inter alium actum cum proprio illius obiecto. Contrà: Conformitas cuiusvis actus cum suo obiecto in eo consistit, quod existat totum, quod ex vi actus affirmatur eo modo, quo affirmatur: ergo eo ipso quod existat totum quod representatur per actum eo modo, quo representatur, habet summam conformitatem, quam potest habere quilibet actus, conformitas enim non consistit in eo quod extremum conforme sit maius aut minus, sed in eo quod iustus adæquatur cum obiecto, ut patet in æqualitate, quæ est in quantitativis; non enim est magis æqualis vna vlnæ, quam palmus palmo, sed eo ipso quod actus sit verus, existit ex parte obiecti totum, quod representatur per actum omni modo, quo per illum

representatur: ergo actus habet omnimodam adæquationem, quæ nulla maior excogitari potest.

Dixere nonnulli hunc actum, *Petrus est homo*, magis conformari cum suo obiecto, quam hunc *Petrus est animal*, quia primus ille actus dicit totam essentiam subiecti, & alter secundus tantum dicit partem illius videlicet prædicatum animalis, ac proinde actus primus magis adæquatur cum obiecto existente à parte rei, quam secundus. Non assertor: veritas non consistit in conformatione actus cum toto illo quod existit à parte rei, sed in conformatione representationis seu rei ut representatæ, cum eadem ut existente, ex quo sit æqualem confirmationem habere cum obiecto hos duos actus *Petrus est animal*; *Petrus est homo*; quia primus ille actus tantum esse representatio animalis, seu tantum dicit Petrum esse animal, ac proinde summa illius adæquatio consistit in eo, quod Petrus sit animal, neque ex eo quod non adæquatur cum rationali, minor erit illius adæquatio, quia actus non habet minorem adæquationem ex eo quod non adæquatur cum obiecto, quod non representat, seu quod non affirmat: sed actus ille non affirmat Petrum esse rationalem: ergo ex eo quod non adæquatur cum rationali non habebit minorem adæquationem. Idem manifestè explicabit exemplum. Affirmo ego D. Petrum, esse beatum: tu affirmas D. Petrum, & D. Ioannem esse beatos: uterque actus æquè conformis est cum suo obiecto, quia licet secundus conformetur cum D. Petro, & D. Ioanne beatis, & primus cum Diuo Petro tantum, secundus plus affirmat quam primus, & ita debet adæquari cum pluri obiecto, ut illius adæquatio sit æqualis cum adæquatione, quam habet actus ille, qui minus respicit obiectum, cum suo minori obiecto. Sicuti vlnæ quantitas cum maiori quantitate debet adæquari, quam palmaris, ut habeat adæquationem æqualem. Sic contingit in his actibus, quorum vnus plura prædicata respicit quam alius ex parte obiecti, & ita cum pluribus debet æquari, ut habeat adæquationem æqualem cum illa, quam habet actus, qui tantum respicit animalis prædicatum. Occurres, animal, & rationale indifferenciari, ac proinde non rectè conformari cum obiecto actum, qui conformatur cum animalis, & non cum rationali: ex quo desumitur disparitas exempli quod adduximus. Contrà: etiam si animal & rationale indifferenciari, actus valet representare animal & non rationale, siue hoc sit per præcisionem ex parte actus, siue ex parte obiecti, nolo enim questionem dependere ex modo præscindendi, quem habet intellectus: ergo ad sui perfectissimam veritatem tantum debet conformari cum animalis, & non cum rationali, quia ut iam dixi, veritas consistit in conformatione obiecti ut representati cum ipso ut existenti, seu in hoc quod nihil representetur per actum, quod non sit extra actum eo modo, quo representatur.

Dico secundò. Circa obiectum indiuisibile non potest dari falsitas maior alia. Ratio est: quia obiectum indiuisibile eo ipso quod disconformetur cum actu, disconformatur secundum se totum: ergo habet totā disconformationem, quam potest habere, neque aliis minoris est capax. Talis erit actus, quo quis dicat Michælem non existere, cuius falsitas augeri nequit, quia consistit per existentiam Michælis, quæ indiuisibilis est: neque existentiā Michælis, aut negatio eiusdem possunt suscipere magis, aut minus.

Dico tertio. Actus circa obiecta diuisibilia, possunt plus, minusve falsitatis habere, v.g. actus quo ego dico, viginti homines currere, quia hic actus potest magis vel minus disconformari cum obiecto: Si enim nullus homo currat, disconformabitur secundum omnes viginti homines, quos currere affirmat; si verò currant decem & nouem, secundum vnum hominem tantum disconformabitur: ergo minorem habebit disconformitatem decem & nouem currentibus, quam vno tantum currente: ergo minorem falsitatem. Confirmatur: actum disconformari est recedere obiectum ut representatum ab ipso ut existente, sed quando affirmat actus viginti homines currere nullo currente, recedit secundum omnes viginti; quando idem affirmat, decem & nouem currentibus, recedit secundum vnum tantum hominem: ergo maior est recessus, quem habet obiectum ut representatum per talem actum, currente vno homine, quam decem & nouem currentibus: ergo maior falsitas. Rem explicat in æqualitatis exemplum: licet enim hoc lignum non possit esse magis minusve æquale alio, potest esse magis in æquale, quia potest aliud magis excedere, vel magis excedi ab illo.

Obiiciat.

6 Obiicies. Actus quo ego dico, viginti homines currunt, æquè non est verus si nullus currat, siue currant decem & nouem, dummodò viginti non currant, ergo est æquè falsus. Resp. actum in vtroque casu esse æquè non verum, quia nihil veritatis habet in vtroque casu; & esse æquè falsum essentialiter, hoc est denominari à falsitate, quæ æquè participat essentiam, & prædicata essentialia falsitatis, ac alia sicuti æquè participat rationem albedinis, albedo vt duo, & albedo vt octo, non tamen æquè esse falsum intensiue, quia falsitas actus intensior est nullo currente, ex eo quod se extendat circa plura obiecta disconformia, quorū disconformitas, quæ in ipsis est extensiuā vt pote diuersorum obiectorum, in actu est intensiua, quia quilibet gradus actus afficitur intensiue cum tota illa disconformitate, quæ est extensiuè in omnibus obiectis inadæquatis.

PUNCTUM IV.

An veritas & falsitas reperitur in simplici apprehensione.

1 Veritatem & falsitatem propriam, & strictam, qua quis dicitur propriè aliquid scire, seu propriè falli circa aliquod obiectum, tantum reperiri in actu iudicii, est certum apud omnes, qui tantum dubitant, an veritas & falsitas quedam impropria & inchoata in apprehensione reperitur. Dicendum est in apprehensione simplici subiecti, vel prædicati per modum vnius tantum simplicis entitatis, quam apprehensionem simplicem, & non cōpositam vocamus, non posse reperiri falsitatem. Ita P. Vasquez 1. p. c. 1. disp. 75. c. 3. & cum illo Hurtad. disp. 9. de anima, sect. 2. & Arriaga, disp. 14. Logica, sect. 4. Ratio est manifesta: apprehensio vel representat formalitatem realem, vel fictam: si realem, non disconformatur obiectum cum apprehensione fictam, cum non habeat aliud obiectum præter fictum, nullum est obiectum representatum ex vi illius cognitionis, quod aliter se habeat à parte rei, ac in representatione illa, quia nullum obiectum existens à parte rei est representatum ex vi illius apprehensionis. Dices illud obiectum fictum disconformati à parte rei cum ipso vt existente in intellectu. Contra: Illa apprehensio non apprehendit illud obiectum existere à parte rei, aliàs non esset simplex, de qua loquimur, sed composita: ergo ex eo quod illud obiectum fictum per intellectum à parte rei non existat non disconformatur cum ipso vt apprehensio, ergo ex nullo capite potest dici obiectum fictum disconforme simplici apprehensioni.

2 Difficultas est, an hæ apprehensiones habeant veritatem. Negat P. Vasquez suprà, vbi asserit quæstionem esse de nomine. Asserunt Hurtadus & Arriaga suprà. Ego cum distinctione respondeo, apprehensionem circa obiectum reale hanc habere veritatem inchoatam, seu imperfectam; ratio est, quia ego apprehendo hominem, & talis homo est existens à parte rei, ergo obiectum vt apprehensum habet conformitatem cum ipso vt existente, & de facto existit id, quod apprehenditur, in quo conformatio quædam reperitur inter apprehensionem & obiectum. Quando obiectum simplicis apprehensionis est ens fictum, existimo in apprehensione nullam reperiri veritatem. Ratio est quia obiectum fictum sic apprehensum non se habet extra apprehensionem, cum nullum esse habeat extra illam, eo modo quo se habet in apprehensione, seu in esse apprehensio: ergo nullam potest habere veritatem. Probo consequentiam. Veritas consistit in conformitate obiecti, vt existentis in intellectu cum ipso vt existente extra intellectum; ergo obiectum, quod non est extra intellectum, non potest habere conformitatem requisitam ad veritatem.

3 Ratio hæc, Hurtadi fundamentum omnino euertit, quo probare intendit apprehensionem entis ficti esse veram, quia illud fictum verè representat, quæ ratio nullius est momenti, quia iudicium falsum verè, hoc est, propriè, & non metaphoricè representat suum obiectum; & nihilominus veritatem non habet, aliàs omnis actus intellectus verus esset, neque in alio sensu potest illa simplex apprehensio dici verè representare. Arguit secundò: Veritas est conformatio actus cum obiecto, sed illa apprehensio habet conformitatem cum obiecto: ergo est vera. Resp. distinguendo maiore: veritas est cōformatio actus cum obiecto: vt est in intellectu tantum, nego: cum obiecto, vt est extra

intellectum, concedo. Sed illa simplex apprehensio habet conformitatem cum obiecto: distinguo eodem modo: cum obiecto vt existenti in intellectu, transeat minor: cuius suppositum negandum esset, quia non est conformatio cognitionis cum obiecto formaliter vt inclusio in cognitione: habet conformitatem cum obiecto, vt existente extra cognitionem: nego minorem: ergo habet veritatem, nego consequentiam.

4 Obiicies sequi ex hac doctrina iudicium hoc, *chimæra est ens rationis*, non esse verum, quia illius obiectum nullum esse habet extra intellectum, quod possit conformari cum formali iudicio. Respondeo negando sequelam, quia iudicium hoc est quedam cognitio reflexa, quæ supponit chimæram actualem vel possibilem habentem esse extra ipsam. Vnde, ad probationem respondeo. Chimæra nullū habet esse extra hoc iudicium, quo dicimus, *chimæra est ens rationis*, nego: extra omnem cognitionem etiam distinctam ab hoc iudicio, concedo, quod sufficit vt possit conformari cum hoc iudicio, quia ipsa quatenus habens esse in cognitione directā conformatur cum cognitione reflexā. Secundò iudicium hoc, *chimæra est ens rationis*, æquiualeat huic: *chimæra repugnat à parte rei*, cuius prædicatum quod affirmatur, est repugnantia, seu impossibilitas chimære, quæ est à parte rei, eo modo, quo sunt negationes aliarum entitatum, videlicet negatiue, verè enim à parte rei est negatio chimære, seu non esse illius, sicuti sunt tenebræ, seu non esse lucis absente luminoso.

5 De apprehensione complexa dicendum existimo includere veritatem, vel falsitatem, siue sit circa obiectum reale, siue rationis. De apprehensione circa obiectum reale probatur. Quando apprehendo totum hoc complexum, *Petrus est homo, vel albedo in niue*, rem apprehendo eo modo, quo est; ergo illa apprehensio habet veritatem. Quando apprehendo hoc complexum, *Petrus est bimaculatus, seu nigredo in niue*, apprehendo obiectum, quod non est, & quod positiue aliter est: ergo apprehendo obiectum disconforme apprehensioni: ergo illa apprehensio habet falsitatem.

6 De ente rationis eodem modo probatur, quia omnis apprehensio complexa entis rationis est cognitio reflexa, quæ supponit illud iam factum per aliam cognitionem: ergo supponit illud capax vel conformitatis, & disconformitatis cum actu, ex vi cuius cognoscatur: quia quidquid habet esse extra hanc cognitionem ad illud terminatam, vel illud habet eo modo, quo representatur per cognitionem, vel alio modo? Si modo representato per cognitionem, erit illi conforme, & cognitio vera: Si alio modo, erit illi disconforme, & falsa cognitio: ergo apprehensio complexa terminata ad ens rationis, quod habet esse extra illam, erit vera, vel falsa.

PUNCTUM V.

An futura absoluta habeant veritatem vel falsitatem.

1 DE futuris necessariis nulla est inter Autores difficultas, sed tantum de liberis, de quibus late disputant Theologi 1. part. quæst. 14. de scientia Dei, nos hic nonnulla probabimus, ex his quæ Theologi nostri penitus euacuant.

§. I.

Præsentia rerum in æternitate abigitur.

2 Ensam Thomistarum agmen existimans futura libera nullam in se veritatem obiectiuam habere, præsentiam quandam in æternitate ex æternitate illis impingere, à qua dicunt omnia futura ab æterno esse præsentia in æternitate, æternitatiq; coexistere. Sententiam hanc problematice defendit Richard. in 1. dist. 8. quæst. 3. aliàs 5. Capreol. ibid. dist. 36. quæst. 1. art. 2. conclus. 1. & 2. quæstionem hanc tetigit, tamen ausus non est assertiue præsentiam tradere. Successit Caietanus qui in quæst. 14. art. 1. sine formæ diæ dari præsentiam illam asseruit, seque illius assertorem esse iactat. Caietanum gregatim sequuti sunt Ferr. Bañez, Zumel, Nauarrus, Ledesma, Aluar. Gonzalez, & alij quos apud nostrum Ruizium t. de scientia Dei, disp. 28. sect. 3. citatos reperies.

Oppositam